

Mijn kind een prins(es)?

Het beeld bestaat dat kinderen en jongeren verwend zijn en als prinsen en prinsessen behandeld worden. Vooral mensen die met kinderen en jongeren werken, klagen hier wel eens over. Kinderen en jongeren zijn gewend alleen maar positieve dingen te horen, krijgen nooit tegengas en hebben alles wat hun hartje begeert.

Het kind is gewend alle aandacht te krijgen en als het op school of in de kerk op zijn beurt moet wachten, klagen zij. De jeugd is nog moeilijk te boeien voor activiteiten en opdrachten die bedacht worden. Alles moet leuk zijn en prettig voelen. Als de relevantie van iets niet kort en krachtig uitgelegd kan worden, dan heb je een zware dobber aan hen. Verdieping en volharding zijn ver te zoeken. Leraren zitten soms met hun handen in het haar. Ouders maken het niet makkelijker. Zij willen het maximale uit hun kind halen en de leraar moet alles in het werk stellen om het doel te behalen.

Een docent verzucht: 'Ik had echt mijn best gedaan. Ik had een flitsend filmpje gevonden wat precies over de thematiek ging. Het duurde acht minuten. Ik kreeg opgezouten te horen dat ik echt een

ander filmpje moest zoeken, want deze duurde veel te lang.'

Labelen

Het is niet nieuw dat volwassenen de generaties onder hen negatief beoordelen. Dat is van alle tijden. Toch proberen onderzoekers generaties te labelen om zo grip te krijgen op een groep mensen en het gedrag van de generatie te verklaren. Er zijn al veel boeken verschenen over allerlei soorten generaties die zouden bestaan: de x-, y-, z-generatie, de grenzeloze, hunkerende generatie enzovoort. Jongeren die na 2000 geboren zijn, zouden tot de generatie z behoren. Deze generatie zou zich kenmerken door grillig en prikkelbaar gedrag, door het opgroeien in een volledig gedigitaliseerde samenleving. Er komt echter steeds meer kritiek op

Leraren zitten soms met de handen in het haar

dit generatiedenken. De scheidslijnen tussen generaties zijn te arbitrair: waarom zou je ene kind tot de ene generatie behoren en je andere kind van twee jaar jonger tot de andere generatie? Bovendien is het te betwijfelen of de hardware van mensen zo snel verandert. Waarschijnlijk zijn kinderen niet zo anders geworden. Misschien worden ze alleen anders opgevoed.

Het was een drama van de bovenste plank: hun prinsesje moest buisjes in de oren! In nieuwe pyjama zat het kind op het bed te wachten, met beide ouders aan haar zijde. De ziekenhuisballon van Disneyfilm Frozen was alvast aangeschaft. Er werden beloftes gedaan over het krijgen van cadeaus na de operatie. En toen kwam de verpleegkundige met een zetpil. Moeder en vader weigerden de pil te geven. 'Nee, dat wil ze niet!'

Na een lange en pittige wandeling bereiken we voldaan een prachtig punt in de Italiaanse bergen. Aan de ene kant weidse verten, aan de andere kant een steile rotswand. Op verschillende plekken staan kruizen: jonge bergbeklimmers die omgekomen zijn bij het beklimmen van de rotswand. Tegen de rotswand aan klimt een groepje waaghalzen, uitgedost met de mooiste materialen. Waar dat vroeger doorgewinterde bergbeklimmers waren, is het nu een gezin. Vader, moeder en een kind. Een gids begeleidt hen.

Opvoeders

Dus als we verklaringen zoeken voor de stelling dat kinderen en jongeren verwender zijn dan vroeger en behandeld worden als prins en prinsessen, moeten we vooral kijken naar hun opvoeders. Wat is er veranderd in de manier van opvoeden? De eerste verklaring is dat ouders van nu voor kinderen kiezen. Het kind is meer dan vroeger een project geworden. Dit project moet bepaalde doelen behalen en als dit niet lukt, is het project van de ouders mislukt. Het kind moet zich ontwikkelen tot de beste versie van zichzelf en alles moet in het werk gesteld worden om dat doel te behalen.

De tweede verklaring is dat ouders hun kind niet willen zien lijden. Vraag een ouder welk ideaal hij voor ogen heeft met zijn kind, dan is een veelgehoord antwoord: 'Ik wil dat mijn kind gelukkig is.' In dit 'gelukkig zijn' is vaak geen plek voor lijden of moeilijkheden. Het kind moet gelukkig zijn en krijgt alle aandacht van de wereld, alles wat hij wil en alles waar hij gelukkig van zal worden. Uit onderzoek blijkt dat ook christelijke ouders geluk een belangrijk doel vinden om na te streven (Baarda, Golombek, & Veenstra, 2014). Als ouders religieuze opvoedingsidealen niet noemen, dan is 'gelukkig worden' zelfs het belangrijkste. Wanneer ouders als eerste religieuze opvoedingsidealen benoemen, volgt als tweede niet 'gelukkig worden', maar 'dienen,

Ouders willen dat hun kind gelukkig is; lijden hoort daar niet bij

oog hebben voor anderen'. Als ouders vooral het geluk van hun kind op het oog hebben, kan dat tot gevolg hebben dat ze het kind alleen blij willen zien. 'Gelukkig worden' gaat echter soms ook via een weg van lijden.

Schuldgevoelens

De derde verklaring is dat ouders in sommige gevallen hun kind erg verwennen ter compensatie van schuldgevoelens. Een ouder die veel afwezig is, geeft al zijn of haar tijd aan het kind als hij of zij er wel is. Opvoeden gebeurt echter daar waar je langere tijd op elkaars lip zit en niet in een paar uurtjes aanwezigheid. Bovendien kost het energie om 'nee' te zeggen tegen je kind. De vierde verklaring is dat het niet per se aan de ouders ligt, maar dat het 'prins(es) zijn' in elk kind zit. Psychologisch gezien is het normaal dat voor kinderen de wereld om hen draait. Het kind zal, naarmate het ouder wordt, steeds meer empathisch worden en meer gericht zijn op de ander. Het is wel de taak van de opvoeders om het empathisch worden aan te moedigen en het kind meer gericht te laten worden op de ander. In de praktijk staat het kind juist vaak centraal: op school en thuis. Het kind wordt geleerd assertief te zijn. Het eerste woordje dat kinderen in groep 3 leren is vaak het woordje 'ik'. In de kring moet verteld worden wat 'ik' heb meegemaakt. Een jongere houdt zijn eigen POP (persoonlijk ontwikkelingsplan) bij en leert zijn successen te presenteren aan de wereld om hem heen.

Assertief

In een onderzoek van het SCP (Sociaal en Cultureel Planbureau) komt naar voren dat ouders assertiviteit het belangrijkste vinden in de opvoeding. In het SCP-onderzoek van 2011 werd het volgende aangegeven: 'De nadruk die ouders leggen op autonomie en assertiviteit weerspiegelt het individualistische karakter van de hedendaagse Nederlandse samenleving. Het lijkt wat ten koste te gaan van waarden die te maken hebben met empathie, het omgaan met andere mensen en het algemeen belang. Deze ontwikkeling verklaart de zorgen die af en toe geuit worden over de sociale kwaliteit van de opvoeding in Nederland (Van Stokkom 2000; De Winter 2005)'.

Het eigen geluk staat op nummer één en dat wordt goed gevonden, zolang de ander er maar geen schade aan lijdt.

Een vijfde verklaring is te vinden in de wereld waarin we leven. Er heeft een paradigma-wisseling plaatsgevonden in mens- en wereldbeeld. Eerst was er een wereldbeeld waarin God in het middelpunt stond. Het doel van de mens was God te eren. Nu bestaat het wereldbeeld waarin de mens centraal staat. Kinderen worden gezien als autonome wezens die eigen keuzes moeten maken om

zichzelf te ontwikkelen. Het hoogste doel is nu om het maximale uit jezelf te halen en jezelf te realiseren.

Herschappen

Wat is er vanuit de Bijbel te zeggen over ons mensbeeld? Moeten we kinderen zien als prinses of prinsessen of juist niet? Het bijbelse mensbeeld is somber en realistisch tegelijk. Kinderen zijn geen prinses en prinsessen. Hoewel de mens geschapen is door God, heeft de mens tegen God gekozen,

Nederlandse ouders vinden assertiviteit het belangrijkste in de opvoeding

waardoor het beeld van God in hem ernstig is ontwricht. Daarom moet de mens herschapen worden, de relatie met God hersteld worden. De relatie met God moet worden hersteld. Dit zondaar-zijn wordt onder andere gebaseerd op Genesis 3, Psalm 13, 14 en 53 en Romeinen 1. Ook de Heidelbergse Catechismus (zondag 8) en de Dordtse Leerregels (III/IV, artikel 3) geven er aandacht aan: de mens is sinds de zondeval geneigd tot het kwade en dood door de zonde.

Door Gods algemene genade is de mens wel in staat om goede en creatieve dingen te doen, maar de mens (volwassenen en kinderen) is onbekwaam om zichzelf te redden. In de praktijk merk je dat de mens vaak geneigd is niet het (morele) goed te doen. Ook bij kinderen zie je soms al op jonge leeftijd achterdocht, jaloezie, concurrentie en hebzucht. Ondanks de misère van de zondigheid van de mens zijn we nooit door onze Schepper vergeten of opgegeven. Om met Luther te zeggen: 'De zonde is niet in de wereld, maar de zonde is op Christus' (Den Hertog, 2018). In de praktijk brengt dit bijbelse mensbeeld soms een dualistische houding teweeg. Er is een theoretisch mensbeeld en een geleefd mensbeeld (De Muynck, 2013). Hierdoor komt soms het theoretische (negatieve) mensbeeld lijnrecht tegenover het pedagogisch (positieve) mensbeeld te staan. Theoretisch stelt men dat er niets van het kind te verwachten valt, terwijl men in de praktijk volop bezig is het kind te ontwikkelen. Dit mensbeeld zou ons in ieder geval bescheiden naar God, onze naaste (waaronder de kinderen) en onszelf moeten maken.

Koningskinderen

Gebaseerd op de Bijbel zouden we kunnen stellen dat we kinderen niet als prins en prinsessen moeten zien. Tegelijkertijd kunnen we op grond van dezelfde Bijbel stellen dat ze dat wél zijn. Kinderen zijn immers geschapen door God; ze komen voort uit Gods hand. In Psalm 8 wordt zelfs gezegd dat de mens slechts 'een weinig minder' is dan de engelen. In Psalm 127 staat dat kinderen het erfdeel, het eigendom van de HEERE zijn. Het zijn kinderen van God: Koningskinderen. En daarom wel degelijk prins en prinsessen. God houdt van de kinderen, omdat Hij hen gemaakt heeft. Jezus heeft aandacht voor de kinderen en laat hen tot Hem komen. Op veel plekken in de Bijbel (bijvoorbeeld in het

**Het kind is een prins
of prinses, omdat
het gedoopt is**

Een kind moet leren eerst aan de ander te denken

boek Jona) komt duidelijk naar voren hoeveel God van Zijn schepsels houdt. Het kind zal God moeten gaan erkennen als zijn of haar Vader, Hem leren te gehoorzamen en lief te hebben.

De tweede reden om het kind als prins of prinses te zien, is het feit dat het kind gedoopt is. God is een verbond met hen aangegaan. Hij wil dat ze erbij horen, in de nieuwe gemeenschap met Christus. Gedoopte kinderen hebben een hoge bestemming. Ze zijn bij de doop door het oordeel heen gegaan, met Hem gestorven en opgestaan. Een kind wordt door de doop aangenomen als Gods kind en erfgenaam. En daar is de benaming van prins of prinses passend bij.

Gert Biesta, een invloedrijke onderwijsfilosoof, omschrijft het komen tot volwassenheid als het leren onderscheiden wat gewenst is (vanuit individueel perspectief) en wat wenselijk is (in het algemeen). Kinderen moet dus geleerd worden niet alleen naar zichzelf en hun belangen te kijken, maar leren wat wenselijk is, juist voor de ander. Er kan niet genoeg van onze kinderen gehouden worden. Liefhebben betekent echter niet 'nooit nee zeggen' en 'alles geven'. Als opvoeder moeten we proberen onvoorwaardelijk lief te hebben, elke keer het kind weer vergeven en opnieuw willen beginnen. We moeten hierin proberen op Hem te gaan lijken: God Die steeds weer wil vergeven en opnieuw begint. Je moet het kind zo erg liefhebben, dat je het kind niet laat waar het is. Je spreekt het kind aan op zijn verantwoordelijkheid en het hogere doel. Als opvoeders moeten we geen hoge verwachtingen hebben van onze kinderen, maar vooral hoge verwachtingen hebben van onze God, de Schepper van de kinderen, Die bij de doop al beloofd heeft dat Hij hen voor Zijn rekening wil nemen.

Hoge bestemming

Kinderen zijn prins en prinsessen. Niet omdat ze zelf zo geweldig zijn, maar omdat ze door God gemaakt en geliefd zijn en omdat Hij met hen een verbond is aangegaan. Als christelijke opvoeders moeten we meer doordringen zijn van het feit dat onze kinderen Koningskinderen zijn. We hebben een hoog doel, een hoge bestemming voor ogen. Wat betekent dit voor de opvoeding? Dat je kind een prins of prinses is, betekent niet dat je ze moet verwennen, altijd 'ja' moet zeggen, alle lijden moet voorkomen. Wil je je kind als Koningskind zien, dan betekent dat:

- God op de eerste plek staat. Het draait om de Koning en Zijn eer. Het kind moet Jezus leren kennen als zijn Verlosser.
- het kind moet leren God als zijn of haar Vader te erkennen en Hem te gehoorzamen. Herinner het kind eraan dat het gezet is in het Koninkrijk van God. Er is een erfenis weggelegd voor hem of haar.
- het kind door lijden gelouterd wordt. Moeiten kunnen juist vormend zijn en oefenplaatsen voor de toekomst. Juist door moeiten en vragen kan het kind iets van God leren kennen. Moeiten moeten niet weggepoetst of onderdrukt worden, maar moeten de ruimte en aandacht krijgen.
- het kind leert de ander te dienen: eerst aan de ander te denken en daarna aan zichzelf.

Zie, kinderen zijn het eigendom van de HEERE, de vrucht van de schoot is Zijn beloning.

Gespreksvragen

1. Welk mens- of kindbeeld hebt u? Is dat beeld pedagogisch anders dan theologisch?

2. Op welke manieren zou u meer aandacht kunnen hebben voor het wonder dat uw kind een Koningskind is: geschapen door God en gedoopt?

3. Hoe laat u zien dat u uw kind/kinderen in de gemeente liefhebt? Hebt u uw kinderen zo lief dat u hen niet laat waar ze zijn?

4. Hoe begeleidt u kinderen naar Zijn liefde?

5. Welke idealen hebt u als ouder? (Gebruik hiervoor bijvoorbeeld het boekje *Aan de slag met opvoedingsidealen*.)

Tips voor de kerk

- Kinderen zijn onderdeel van de gemeente, ze horen er helemaal bij. Aandacht geven aan kinderen is niet hetzelfde als hen verwennen.
- Merkt u dat kinderen verwend zijn? Hoe gaat u daarmee om? Hoe zouden ze kunnen leren dienstbaar te zijn?
- Op welke manier wordt er aandacht gegeven aan de doop? Hoe worden ouders begeleid richting de doop?
- Op welke manier kan de kerk en de gemeente een oefenplaats zijn om te leren dat God op de eerste plek staat en dat het gaat om Zijn eer?
- Op welke manier kan de kerk en de gemeente een plek zijn waar kinderen ervaren wat het is om te vergeven en vergeven te worden?
- Het is belangrijk dat er op het gebied van opvoeding samengewerkt wordt met ouders, school en de kerk. Bij ouders is er vaak een grote verlegenheid rondom geloofsofvoeding.

Tips voor het gezin

- Op welke manieren herinnert u uw kind aan zijn of haar doop?
- Hoe wijst u uw kind erop dat het God als zijn of haar Vader moet leren kennen en Hem gehoorzamen?
- Op welke manier laat u uw kind merken dat God het beste met hem of haar voorheeft?
- Hoe gaat u zelf met tegenslagen om?
- Op welke manier leert uw kind in het gezin te vergeven en vergeving te ontvangen?
- Op welke manier leert u uw kind dienstbaar te zijn?
- Hoe leert u uw kind te onderscheiden wat gewenst (vanuit individueel perspectief) en wenselijk (vanuit het algemene perspectief) is?

Auteur van deze brochure is dr. Elsbeth Visser-Vogel, senior docent en onderzoeker bij de Christelijke Hogeschool Ede.

Uitgave van de Gereformeerde Bond in de Protestantse Kerk
Bijlage bij *De Waarheidsvriend*, 24 januari 2019

Kleine Fluitersweg 253, 7316 MX Apeldoorn |
tel. 055-5766660

www.dewaarheidsvriend.nl | www.gereformeerdebond.nl

Verder lezen

- P.D. Baarda, M. Golombek. en A.Veenstra, *Opvoedingsidealen van ouders*. Gouda, 2014.
- L.F. Groenendijk, G.C. den Hertog en B.Wallet, *Wat zal er van dit kind worden? Tabula rasa als pedagogisch ijkpunt*. Apeldoorn, 2018.
- M. Golombek-Jansen, A.Veenstra-Pruissen en E.Visser-Vogel, *De allerbeste wensen. Aan de slag met opvoedingsidealen*. Apeldoorn, 2016.